

Sanika lüye be bıza kole ra

¹ Originalausgabe: Memê Koêkorta, Hamdi Özyurt: Daka Pire u Lüya Dizde. Vejiyayişê Tiji, İstanbul, 1998. Mit freundlicher Genehmigung dem Basisdialekt des Lehrbuchs angepasst und vereinfacht.

Beno nêbeno. Waxtê waxtu de, jü pire bena, jü lüye bena, jü ki bızê da pire bena.
Daka pire her roc bıza xo dosena. Sîtê xo ana, girênaena, amên kena, kena bınê jü lêyi,
ebe tenê kincu pisenâ têra.

Daka pire rocê yena, qayt kena ke sît çino. Roca bine yena qayt kena ke sît hao uncia
çino. Daka pire bena xêge. Vana:

- No nia nêbeno! Kamo sîtê mı tîreno? Ez gereke bızani!

beno, nêbeno – es war einmal
waxtê waxtu de – zu alten Zeiten
lüye – Füchsin (Fuchs)
pire – alte Frau
dake – Oma, Großmutter
bize (f) – Ziege
ditene (dosen-) melken
ardene (an-) – (her)bringen
girênaene (girênen-) – aufkochen
amên – Ferment, Gärmittel
amên kerdene (amên ken-) – gären (zum Joghurt)
lê – Kessel
kinci (pl.) – Kleider
têrapîstene (pisen- têra) umwickeln
qayt kerdene (qayt ken-) – schauen
sît – Milch
bin – andere(r). Roca bine – am anderen Tag
ha – da
uncia – wieder
xêg – verrückt, wahnsinnig. Bena xêge – sie wird wahnsinnig
no nia nêbeno – das geht so nicht
tirtene (tîren-) – klauen, stehlen
ez gereke bızani – ich muss es wissen

Rocê daka pire sîtê xo ana, reyna pisena têra, kena binê lêyi. Dariya xo cêna xo dest, xo peyê çêberi de darena we.

Qayt kena ke çêber beno ya, lüye bêveng yena, kuna zerrê bonê çêyi. Sona, lêyi kena berz u dormê xo de qayt kena ke kes çino. Zaf kêf kena, esqu ra nêzana ke se bikero.

reyna – wieder
dariye – Sichel, Fleischermesser
cêna xo dest – sie nimmt es sich in die Hand
pey – hinten. Peyê ... - hinter ...
çêber – Tür
wedardene (daren- we, dan- we) – verstecken
abiyaene (ben- ya) – sich öffnen
bêveng – leise, stimmlos
cıkewtene (kun- ci) – eintreten, hineingehen
zerre (m) – Innere, in ...
bonê çêyi - Küche
berz - hoch
berz kerdene (ken- berz) – hochheben
dorme (m) – Umgebung; etraf
kêf kerdene (kêf ken-) – sich freuen, sich amüsieren
esq – 1. Liebe, Verliebtheit 2. Freude. Esqu ra – aus Freude
nêzana ke se bikero – sie weiss vor Freude nicht, was sie tun soll

Lüye yena ke sîti xo ser de kero, bîsîmo. Daka pire peyê çêberi ra vecîna, dariye kena berz ke lüye ro do, lüye remena. Dîmê dae teyna kuno dariye ver, beno cîra.

xo ser de kerdene – zum trinken heben
yena ke sîti xo ser de kero, bîsîmo – sie kommt (ist gerade dabei) um die Milch zum trinken anzuheben
sîmtene (sîmen-) trinken
vecîyaene- (vecin-) – auftauchen, hervorkommen
ke lüye ro do – um auf den Fuchs zu schlagen
pîrodaene (dan- pîro) - schlagen
remaene (remen-) – weg-, davonrennen, fliehen
dîm – Schwanz; doçîk
cî ver kewtene (kun- cî ver) – drauf, dazwischen kommen. Dîmê dae kuno dariye ver – Ihr Schwanz kommt vor das Fleischermesser
cîra biyaene (ben- cîra) – abgeschnitten werden

Lüye cêrena ya, yena lewê daka pire, cêrena vero, vana:

- Daka pire, daka pire; dımê mı bıde mı, dost u omedê mı şiy, ez teyna mendane. Dımê mı bıde mı ke, ez xorê sonane, çalp – çulpê xo kenane!

Daka pire vana:

- So, sîtê mı bia ke ez dımê to bıdi to, tı ki xorê şêrê, albazanê xo resê.

acêraene (cêren- ya) – zurückkehren, zurückkommen

vero cêraene (cêren- vero) – anflehen

bıde mı – gib mir!

dost u omedi (Pl.) – Freunde

(i) şiy – sie sind gegangen, fort

teyna – allein

mendene – (manen-) – bleiben. Ez mendane – ich bin geliebt

xorê – hal, für mich

çalp-çulp kerdene (ken-) - plätschern

so – geh!

bia – bring (her)!

ke ez dımê to bıdi to – damit ich dir deinen Schwanz zurückgebe

(ke) tı şêrê – du mögest gehen

albaz – Freund, Gleichaltrige

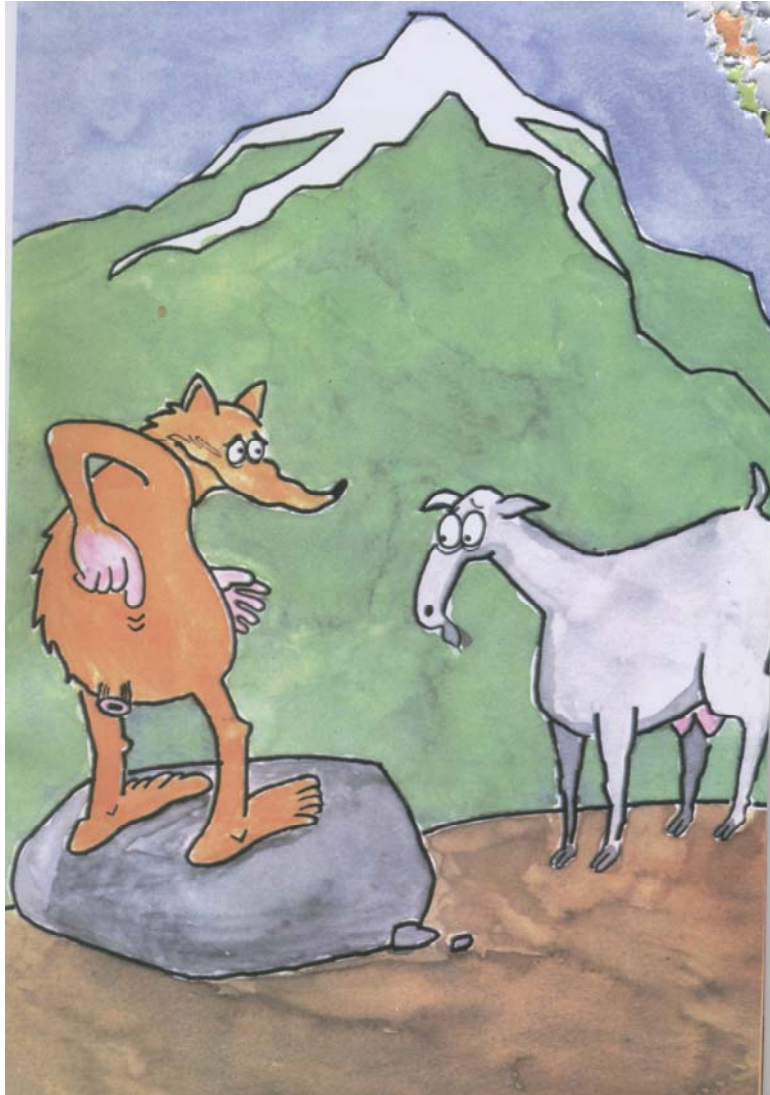
albazanê xo resê – (damit du) deine Freunde erreichen mögest

Lüye çê pire ra vecina, terknena, sona lewê bıza kole. Bıza kole ra vana:

- Bıza kole, bıza kole; sît bîde mı, ez sîti bon, don pire, pire dîmê mı dana mı, ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane.

Bıza kole vana:

- So, mı rê velg bia!

veciyaene (vecin-) – hinausgehen

terkitene (terknen-) - verlassen

kol – hornlos. Bıza kole – die hornlose Ziege

velg – Blatt, Blätter

berdene (ben-) – (weg)bringen. 'Ez bon' = ez benane

Lüye sona lewê dare. Dare lüye ra vana:

- Xêra? Tı ama lewê mı, tı mı ra çı wazena? Lüye vana:

- Darê, darê; velg bıde mı. Velg bon, don bıza kole; bıza kole sıt dana mı, sıti bon, don pire; pire dımê mı dana mı, ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane.

Dare vana:

- Lüya delale, ez zaf têsanane, mı ağwe de, ez velg danane to.

dare (f) - Baum

xêra - 'Was gibt's? ; Aber Hallo ; Hayırdır'

tı ama - du bist gekommen

darê darê - Oh Baum!

delal - werte/r, wertvoller, lieber

têsan - durstig

ağwe daene (ağwe dan-) bewässern

ağwe (f) - Wasser

Lüye sona lewê hêni. Hêni ra vana:

- Hêni, hêni; ağwe bıde mı, ağwe bon, don dare; dare velg dana mı; velgi bon, don bıza kole; bıza kole sıt dana mı; sıti bon, don pire; pire dımê mı dana mı, ez xorê sonane, çalp
- çulpê xo kenane. Hêni vano:
- So, çêna pasay bia; va mı sero bireqeşiyoy. O waxt ez ağwe danane to.

hêni (m) - Brunnen
pasa – König, Pascha
mı sero – auf mir
bireqeşiyoy – sie soll tanzen
reqeşiyaene (reqeşin-) - tanzen

Lüye sona lewê çêna pasay. Çêna pasay ra vana:

- Çêna pasay, çêna pasay, ez heyranê to, ez qurbanê to! Bê, hêni sero bireqeşiyê ke hêni aḡwe bido mı! Aḡwe bon, don dare; dare velg dana mı; velgi bon, don bıza kole; bıza kole sıt dana mı; sıti bon, don pire; pire dimê mı dana mı; ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane.

Çêna pasay lüye ra vana:

- So, mı rê postalü bia; ez yenane, hêni sero reqeşinane.

heyran – Schwärmer, Eiferer

qurban – Opfer

bê – komm!

aḡwe bido mı – damit er/sie mir Wasser gibt

postal – Schuh

Lüye sona lewê khundireci (goskar). Cı ra vana:

- Khundireci, khundireci, postalu bıde mı! Postalu bon, don çêna pasay; çêna pasay yena, hêni sero reqeşina; hêni ağwe dano mı; ağwe bon, don dare, dare velg dana mı; velgi bon, don bıza kole, bıza kole sıt dana mı, sıti bon, don pire; pire dımê mı dana mı, ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane. Khundireci vano:

- Ez zaf vêsanane, so mı rê haku bia ke, ez postalu bıdi to.

khundireci, goskar – Schuster, Schuhmacher
vêsan – hungrig
hak - Ei

Lüye sona lewê kerge. Kerge ra vana:

- Waa kerge waa kerge, haku bide mı! Haku bon, don khundireci; khundireci postalu dano mı; postalu bon, don çêna pasay; çêna pasay yena, hêni sero reqeşina; hêni ağwe dano mı; ağwe bon, don dare, dare velg dana mı; velgi bon, don bıza kole, bıza kole sit dana mı; siti bon, don pire, pire dımê mı dana mı; ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane. Kerge vana:

- So, mı rê qut bia ke, ez ki haku bîdi to!

kerge (f) – Henne. Waa kerge – Schwester Henne
qut - Hünherfutter

Lüye sona lewê ğize. Ğize ra vana:

-Ğızê ğızê; qut bıde mı! Qut bon, don kerge. Kerge haku dana mı; haku bon, don khundireci; khundireci postalu dano mı; postalu bon, don çêna pasay, çêna pasay yena, hêni sero reqêşina, hêni ağwe dano mı; ağwe bon don dare, dare velg dana mı; velgi bon, don bıza kole, bıza kole sıt dana mı; sıti bon, don pire, pire dimê mı dana mı; ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane. Ğize vana:

- Waa lüye, tenê rixe bia, qasnağê mı şüax bıke ke, ez qut bıdi to.

ğize – Korb, Futterbehälter
rixê - Kuhmist
qasnağ – Rahmen
şüax bıke – verputze!
şüax kerdene (şüax ken-) – verputzen

Lüye sona lewê gay. Gay ra vana:

- Gao rindek, gao rindek, tenê rixe bîde mı! Pê rıxa to ez ğıze şüax kon, ğıze qut dana mı; quti bon, don kerge, kerge haku dana mı; haku bon, don khundireci, khundireci postalu dano mı; postalu bon, don çêna pasay, çêna pasay yena, hêni sero reqêşina, hêni ağwe dano mı; ağwe bon, don dare, dare velg dana mı; velgi bon, don bıza kole, bıza kole sıt dana mı; sıti bon, don pire, pire dimê mı dana mı; ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane.

Ga vano:

- So, sepetê sımerr bia, arra mı ke, ez sımerr buri ke, tenê rixe bıkeri.

ga – Ochse
rindek – schön
sepete (f) – Korb
sımerr – Heu. sepetê sımerr – ein Korb Heu
arre (f) – Futterkasten
ke ez buri – damit ich esse
rixê kerdene – Mist produzieren
rixê (f) - Kuhmist

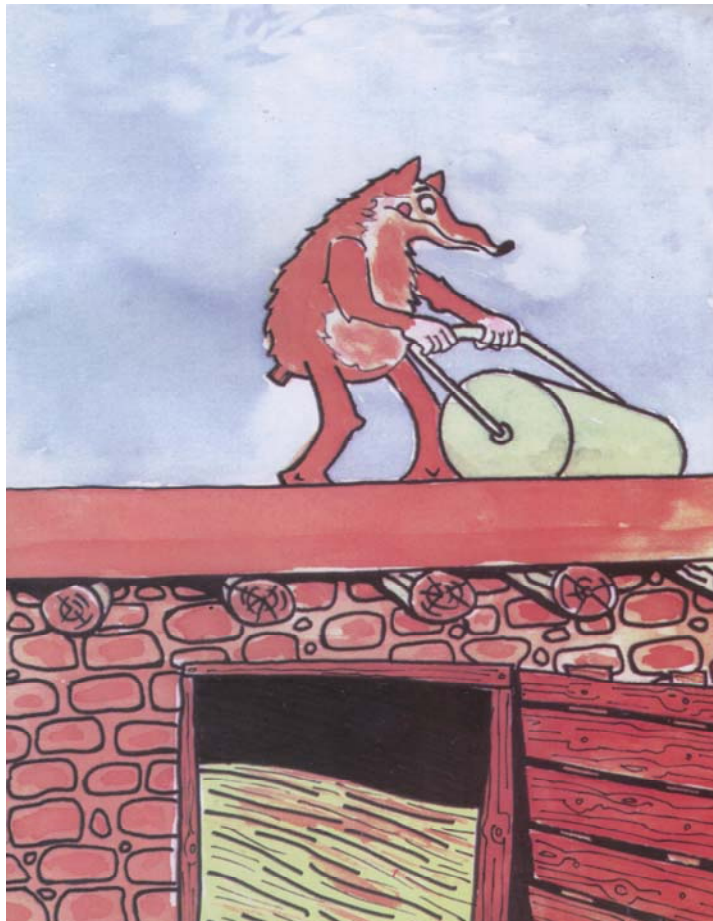
Lüye sona lewê mereke. Mereke ra vana:

- Mereki, mereki, sepetê simerr bîde mı! Simerri bon, don gay, ga rîxe keno; pê rîxa gay ğîze şüax kon, ğîze qut dana mı; qut bon, don kerge, kerge haku dana mı; haku bon, don khundireci, khundireci postalu dano mı; postalu bon, don çêna pasay; çêna pasay yena hêni sero reqeşina, hêni ağwe dano mı; ağwe bon, don dare, dare velg dana mı; velgi bon, don bîza kole, bîza kole sît dana mı; sîti bon, don pire, pire dîmê mı dana mı; ez xorê sonane, çalp - çulpê xo kenane.

Mereke vana:

- Waa lüye, ez ni dîlapu vera helak biyane. Veciye ro mı ser, tenê wela mı bîdawasne, mı ni dîlapu ra raxelesne. Ez o taw sepetê simerr danane to.

Lüye loĝe cêna, sona, serê mereke loĝe kena, ebe lîngu ki rînd dawasnena.

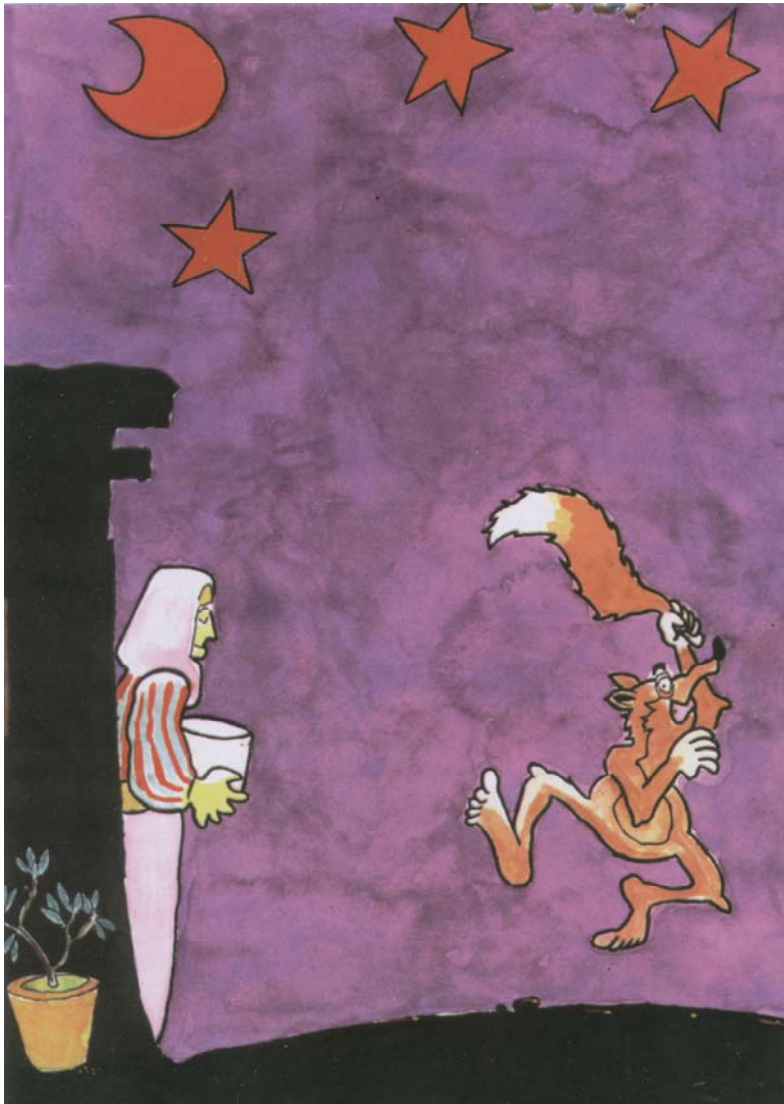

mereke (f) -Scheune. Mereki! Oh Scheune!
dîlapa (f) – Tropfen. Dîlapu vera – wegen den Tropfen, der Tröpflei
helak biyane – ich bin erschöpft, fertig
helak biyaene – fertig werden, sehr erschöpft sein, davor sterben
veciye ro mı ser – steig auf mich
ero ser veciyaene (vecin- ro ser) – etw. besteigen, erklimmen
wele (f) - Erde, Asche
bîdawasne! – stampfe, drücke breit!
dawasnaene – stampfen, breitdrücken, zerquetschen
mı raxelesne – rette mich
raxeleaene (xelesnen- ra) – retten, erlösen
o taw – zu dem Zeitpunkt. Hier: dann, danach (Bedingungssatz)

loĝe (f) – Steinwalze
loĝe kerdene (l. ken-) – festwalzen, flachwalzen
ser – oben, Obere
lînge (f) – Fuß

Lüye ke karê xo qedenena, mereke sımerr dana lüye. Lüye sımerrı bena, dana gay. Ga rıxe keno. Lüye pê rıxa gay ğıze şüax kena. Ğıze qut dana lüye. Lüye quti bena, dana kerge. Kerge haku dana lüye. Lüye haku bena, dana khundıreci. Khundıreci postalu dano lüye. Lüye postalu bena, dana çêna pasay. Çêna pasay yena, hêni sero reqêşına. Hêni ağwe dano lüye. Lüye ağwe bena, dare ağwe dana. Dare velg dana lüye. Lüye velgi bena, dana bıza kole. Bıza kole sıt dana lüye. Lüye sıti bena, dana daka pire. Daka pire dımê lüye peyser dana lüye.
Lüye dımê xo cêna, sona, çalp – çulpê xo kena.

Lüye zaf kêf kena, resena mıradê xo, sıma ki biresê mıradê xo!

kar – Arbeit
qedenaene (qedenen-) erledigen, fertig werden, beenden
peyser - zurück
reştene (resen-) erreichen
mırad - Wunsch
mıradê xo reştene (resen- mıradê xo) – das Ziel erreichen; Wunsch in Erfüllung gehen
sıma ki biresê mıradê xo! – Möge euer Wunsch auch in Erfüllung gehen!